

ნოტიცია

ლმერთო, სამშობლო მიცოცხლე,
მძინარეც ამას ვდუღუნებ

2013-2014 წელი

ლიტერატურული გაზეთი № 29

გიორგი ბისათვაძე

ჯარისპაცი ვარ — მარად რიგითი — საქართველოს მთავრი ნასული!..

20 ნელი სრულდება საქართველოს ეროვნული გმირის, ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის პატრიარქის, საქართველოს პირველი პრეზიდენტის, მწერლისა და მეცნიერის, ზვიად კონსტანტინეს ძე გამსახურდის ვერა-გული მკვლელობიდან...

ზვიად გამსახურდის

არ დაგაცალეს სიცოცხლე,
არ დაგაცალეს სიკვდილი...
ედუარდ შევარდნაძეებს
სამარადისო სირცხვილი!
შენს შემართებას ამქეყნად
ბევრი ინატრებს, ზვიადო,
შენ ხომ პირველმა დარეკე
სამშობლოს საგანთიადო!

ვალიკო ხუცურაული

* * *

ყაყაჩოებით თვრება მინდორი,
გვიახლოვდება ვრცელი დაისი,
არ მახსოვს ასე წყნარი დიდგორი,
არ მახსოვს ასე მშვიდი კრწანისი.
„დედა ღვთისავ, მზეო მარიამ,”
სად მუხლმოყრილი შენ გევედრები,
ამახმაურე კიდევ დარიალს,
დამათვლევინე ქსანზედ მხედრები.
პირისპირ შევხვდე მომხდურს ჭიუხში,
მეტეთან ვტყორცნო ხოხობს ისარი,
ამახმაურე შვილთა სიუხვით,
მგლების ლეკვებით ალგეთისანით.
სამაროვნებზე წავშლით ნარ-ეკალს,
მტერს თავზარს დავცემთ ხმლების კაშკაშით
და დედოზარი როცა დარეკავს,
საქართველოსთვის წავალთ ლაშქარში!

სიმონ ბალახაძე

940 წლის წინ (1073 წ.) ქუთაისში დაიბადა
დავით IV აღმაშენებელი. (1073-1125)

მეფე დავით აღმაშენებელი განსაკუთრებული წმინდანია წმინდანთა შორის. უფალმა აირჩია და ალამაღლა იგი საქართველოს გადასარჩენად, მისი მშვიდობისა და კეთილდღეობისათვის.

ერში ამბობენ ხოლმე: „დრონი მეფობენ და არა მეფენიო.“ მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ძალიან ხშირად, სწორედ მეფენი მეფობენ! ამის თვალსაჩინო მაგალითია წმინდა მეფე დავით აღმაშენებელი. მის წინაც მეფობდნენ მეფენი, მაგრამ დავითი სხვა იყო. მან მოიპოვა განსაკუთრებული მადლი წინაშე ღვთისა, რადგან მასში იყო დიდი რწმენა!

თავისუფალ საქართველოს

შორს არ არის ის დღე, თუმცა,
ვერ მოვესწრო, მაინც ვშიშობ.
გაბრწყინდება ზეცა უცბად,
გაიხარებ, ჩემო ჯიშო.
თუმც გაბადრულს ახლაც გიმზერ,
დამშვენდები უფრო მაშინ.
მზე იმზევებს შენს ზემზე,
მზე დაჯდება სუფრის თავშიც.
აღზევდები ისე, როგორც
დავითის და თამარის დროს...
მეწყინება კარგო, მაშინ
მე რომ თვალი ამარიდო.
მიხარია, როცა გიმზერ,
სიყვარულო, ჩემო მწველო,
მიმიწვიე შენს ზემზე,
მათქმევინე სადღეგრძელოც.
რაც გიჭირდა, რაც მიჭირდა —
ყველაფერი მათქმევინე.
სიჭაბუკე გამიფრინდა,
ჰოდა, ცრემლიც მაფრქვევინე.
ნეტამც შენი სიხარულის
ცრემლმა თვალი დამიცვაროს,
ჩემო დიდო სალოცავო,
ჩემო ხატო საფიცარო.
ღმერთო, გამითენე ის დღე,
მერე მომკალ — კი, ბატონო,
ოლონდ მკვდარსაც უბატონო
საქართველომ მიპატრონოს.

მიხეილ ჩაჩუა

თუ თქვენ რამეზე

გაგცვალოთ
„არ გავცვლი სალსა კლდეებსა...
სხვა ქვეყნის სამოთხეზედა!“
რ. ერისთავი

ცაო! ჩენენს ბედზე სრულიად
სამართლიანად გამწყრალო!
მიწავ! მტრებისგან თანდათან
ახალ მთვარისებრ დამცხრალო!
რუსთველის ენავ! მზესავით
ძველოდ და მარად ახალო!
ილიას სულო! მამულზე
ფიქრით დადაგულ-დამწვარო!
ტყეებში სულ სხვა ლაზათით
ამომდუღარო ცხრა წყარო!
იმედად მიმოფანტულო
ურიცხვო ციხე-ტაძარო!
სისხლხორცო, ლაშქრად გამქრალო,
სიცოცხლით გაუმაძლარო!
ჭრელკაბიანო სათიბო,
მანანით ნაპკურ-ნაცვარო!
მობელვით გაფშიკებულო
ჯირკების ნახშირ-ნაცარო!
გიშრის თუ მარჯნის მტევანო,
ბაჯაღლო ხორბლის მარცვალო!
მტკვარო, რიონის სწორფერო!
შოვო, ბახმაროს წაწალო!
შვილ-ძირით მომსპოს უფალმა,
თუ თქვენ რამეზე გაგცვალოთ!

ქიშვარდ ისაკაძე

ჩვენი საუნჯე

ერს, რომელსაც ისტორია არ აქვს, მიეცით გარეჯი და ისტორია ექნება.

ივანე ჯავახიშვილი.

დავით გარეჯის სამონასტრო კომპლექსი (VII ს.) აქ იყო გარეჯული სამონასტრო სამხატვრო სკოლა. ამ მონასტრებშია მამა დავითის უძველესი სამლოცველო, განდეგილური სენაკი. სწორედ. აქ შაპ-აბასის ბრძანებით 6000 გარეჯელი ბერი ანამეს...

გვეცილებიან ადგილს, საიდანაც დაიწყო ეროვნული სულის აღორძინება, ეროვნული მოძრაობა...

(გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „ნოჯისური“ №19, 20, 21, 22, 23, 27).

3 როფესორი მ.ვ. სერგიევსკი თავის ერთ-ერთ ნაშრომში ამბობს, რომ ეტრუსკების ენა, რომელიც შემონახულია ზოგიერთი ნაწერების სახით, დღემდე გაუშიფრვია, თუმცა შეიძლება ითქვას, რომ იგი მიეკუთვნება იმავე ენათა ჯგუფს, მიეკუთვნება საფრანგები ბასეკებისა და საფრანგების ტერიტორიაზე მცხოვრები გასკონების ენებიც.

იაფეტურ ენათა ოჯახში ნიკო

მარმა გააერთიანა ქართული ენის ეტრუსკები, პელაზგები, ხალიბები, ხეთები, მოსინიები, მოსხები და სხვები.

გამოჩენილი ქართველი მეცნიერის ნიკო მარის მოსაზრებით, კავკასიური მოდგმის ხალხი, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ აქ შემდეგ გადმოსახლებულ ხალხებს, ლაპარაკობენ განაკუთრებულ ენაზე — ათეცტურზე.

ასევე წმინდა იაფეტურ ენათა ჯგუფს მიეკუთვნება ესპანეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები ბასეკებისა და საფრანგების ტერიტორიაზე მცხოვრები გასკონების ენებიც.

იაფეტურ ენათა ოჯახში ნიკო

მარმა გააერთიანა ქართული ენის

ნაგებობების ანალოგები ძველი შუამდინარეთისა და ძველი ეგვიპტის ტერიტორიებზე გაცილებით ადრე იყვნენ ფიქსირებულნი.

ამ მეცნიერთა დიდი ნაწილი შეიძლება ითქვას, რომ იგი მიეკუთვნება იმავე ენათა ჯგუფს, მიეკუთვნება საფრანგები ბასეკებისა და საფრანგების ტერიტორიაზე მცხოვრები გასკონების ენებიც.

იაფეტურ ენათა ოჯახში ნიკო

მარმა გააერთიანა ქართული ენის

თის ძველ სახელნოდებას — ლანკას, ხოლო პანტიბილონი უნდა იყოს ძველეგვიპტური პუნტი, ე.ი. ინდოეთი. 3. ანტროპოლოგიური მოსაზრებით: ზოგადოდ ინდური კასტა, თუნდაც ბანიანები ააშკარავებს კუშიტოქამიტოდურ ხასიათს, ხოლო შუმერული თუ ეგვიპტოდური ტიპი ჰანდუსტანსა თუ დეკანში მძლავრად გვიდება თვალინი. ის, ვისაც ჩვულებრივად, საერთოდ მიღებული ტერმინოლოგიის თანხმად, ინდუროპელებს (ინდოარიელებს) ვუნიფრებთ, არანა შერეული ხალხები, რომელშიაც სჭარბობს პრე-არიული იბერიული ელემენტი გრძელი თავით შავგვრებანი და

ზეულთა სამშობლო „ური“. როგორც ჩანს, ახალზელანდიელთა აბორიგენებისათვის ცონბილი ყოფილა, რომ პოლინეზიელები ის ხალხია, რომელებიც უძველეს დროში მოსულან შუამდინარეთიდან პოლინეზის კუნძულებზე.

ალექსანდრე მაკედონელს, ინდოეთში ლაშქრობის დროს რომ ენახა, უძველეს ხალხი — ჰარაპები, რომელშიც ჯერ კიდევ იმ პერიოდში არსებოდნენ, განცვიფრებული დარჩებოდა მათ ხილვით. რატომ ვერ ნახა მან ეს ხალხი, ისტორია ამის შესახებ დუმს.

ჰარაპელები, არც ანტროპოლოგიურად და არც ეთნოგრაფიულად არ გავანდნენ ინდოეთის ტერიტორიაზე დასახლებულ არიელებსა და ინდოელებს. ისინი ალექსანდრე მაკედონელის ინდოეთში ლაშქრობამდე საუკუნეებით ადრე დაცურავდნენ რეკვანეში თავიანთი იალქინანი ხიმალდებით. კარგად ერკვეოდნენ იქ გავრცელებულ მუსონურ ქარებში და ნამატებით იყენებდნენ მას ცურვის დროს.

თვით სახელი ჰარაპაც მეტყველებს იმაზე, რომ იგი ქართული შედგენილი სიტყვაა, რომელშიაც ფიგურირებს: ჰა — ჰაერი, ცა და რა მზის ლვთაების სახელი.

ჰარაპელები უძველესი დროიდან იცნობდნენ ზღვის უკუცევასა და მოქცევას. ზღვის ამ თვისებას ისინი დიდი ხნის წინა იყენებდნენ დიდი ზომის ხიმალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჰიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჰალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჰალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჸალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჸალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჸალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებული იყო ცეცხლგამდე აგურით. ეს აუზი უერთდებოდა ზღვას 12 მეტრის სიგანის არხით. ზღვის მოქცევის დროს ამ არხის საშუალებით აუზი წყლით ივებოდა და საშუალება იქმნებოდა და ხომალდების შესაკეთებლად. ნახევარუნძულელ კატჲიკაზე (უძველესი ნაგსადგური ლოტჸალის ტერიტორიაზე) ჰარაპელებს ამოთხილი ჰერნდათ უზარმატებელი ლოტჸალის ტერიტორიაზე (219X38 მეტრი), რომლის სიმაღლეც იყო 4,15 მეტრი. იგი ამოშენებულ

მეგრულ-ქართული სალექსიკონი მასალები

დანიელ ფიჭია

(გაგრძელება, დასაწყისი იხ.
„ნოველური“ №18, 19, 22, 23, 27).

6

მა — მე
მაგაფალი (მაგაფური) — გადამხდელი
მაგმალი — მამაკაცი
მადინაფუ — დაკარგვის გზაზე მდგომი
მაზგშორი — დაშზაგებელი
მაზაკვალი — გრძნეული
მათხოლე — დარაჯი
მათხოზინე — მდევარი
მაკე (მონკათ) — ორსული
მაკერიჩე — ჭედილა
მაკი — ავადმყოფობა
მაკუჩხური — მეკვლე
მალას — მალე
მალათირე — მონაწილე
მალემორი — მეომარი
მანგი — სწორი
მანკორალი — მცოხნავი
მანჩა — ხელა
მაჟვაბელა — მაჯლაჯუნა
მაჟირუა — მეორედ გათოხნა
მარა — ერთი კვირა
მარაპა — ფარეხი
მარაშინა — მარიამობა
მარგულა — ქლიავი
მარიძიშმ გაფა — თავის დაკვრა მადლიერე-
ბის ნიშნად
მარდუ — მოზარდი
მარდუალი — გამზრდელი
მარებელი — შუამავალი
მარენჯი — არსება
მართაფგ — სახადი
მართვე — ბარტყი
მარსებელი — მხსნელი
მარულე — ცხენი
მარძგვანი — მარჯვენა
მარქვა —
მარქვალი — კვერცხი
მარქვი — საფეიქრო პატარა დეტალი
მარლი — ბრუციანი
მარჩუალი — მძარცველი
მარწენაია — მბრწყინავი
მარწენალი — ბრწყინავი
მარწენდი — ბეჭედი
მასქური — სიო
მაფურინე — ფრინველი
მაფშალია — ბულბული
მაქურეა — მძლავრი მდინარება
მაქდორი — იბ. აბარნა
მაცალე — ამხანაგი
მაცვილარი — მკვლელი
მაცუჯური — არქანი
მაშე —
მაჩალარი — ხელისშემშელელი
მაჩამენჯი — მკენარი
მანირლა — ბზიკი
მაჭალი — მკერავი
მაჭარალი — მწერალი
მაჭვერია — (მწერია)
მაჭირხოლი — მერცხალი
მაჭუკი — ყავარჯენი
მაჭუჭი — მაკოცე
მაჭყალი — მანყევარი
მახარია — გამხარებელი, მახარე (სახელი)
მახანა — ტოლი
მახაჩქალი — მინის მუშა
მახვაძერი — მლოცველი
მახინჯი — ქურდი
მახოკალი — დალაქი
მახორი — კომლი
მახუტია — საალერსო სიტყვა
მაჯინ — მონადირე
მებაძაძაფა — გამიზეზეფა
მეგამა — დარტყმა
მედუდე — მოთავე
მენთხალი — ბიჯი
მეკაცილი — დაზისნული
მეკენჯი — ურჩი
მეკინა — წაწევა, მიახლოება

მეკუშინი — ძილში ბოდვა
 მელახ — მარტი
 მელე — გაღმა
 მელგლშია — მოცვი
 მენავალე — ფეხის კვალის შძებნელი (ნა-
 დირის ან სხვისი)
 მენგშოლ — მენავე
 მენცარი — მეცნერი
 მენძელი — მასპინძელი
 მენძილიშაფა — (მენძილიში, მენძუაფა) —
 წარმატება
 მენჭაფა — მიახლოება
 მენჭირა — მოთმენა
 მენჯი — მარილწყალი
 მენჯირა — მიწოლა
 მეორინჯე — მეჯოგე
 მერეთი — საოცარი
 მერეკელა — მთვარიანი ღამე
 მერეხი — წარლეხა
 მერინა — მიღვომა
 მერინაფა — მიყენება
 მერკე — ნაკლული
 მერთელი — ეშმაკური, ოთურმა
 მერქა — ელვა, ჩქარი, ნუთი
 მერჩქვანა — შეჩერვა
 მერჩქინა — დანიძება
 მესაჯინე — თვალდადი
 მესაკონი — გულთმისანი, ბრძენი
 მეტყობუა — მიპარვა
 მეტყობულა — მისვლა-მისვლა
 მექობალე — მეპურე
 მელალა — მიტანა
 მეშარე — მგზავრი
 მეშხურე — მეცხვარე
 მეცვენჯი — მიმყოლი
 მეჩამა — მიცემა
 მეჩაფულე — ხარაზი
 მეჩონა — მეძროხე
 მეძინა — მიმატება
 მეჭირინაფა — მილწევა
 მეჭიშაფა — მისწრება
 მეჭულე — მეჭურჭლე
 მეჭვადა — გაწყდომა
 მეხვალამა — მიხვედრა
 მეხვამუა — მილოცვა
 მიარე — ძალიან ბევრი
 მიარეშახ — ბევრჯერ
 მიდალალა — წარმევა
 მიღგმა — ვიღაც
 მითა — არავინ
 მითო — ქვეშ
 მითოთირსუა — თოვლექეშ მოყოლა, ჩა-
 მარხვა
 მითონთხორუა — ჩათხრა, ჩამარხვა
 მითონბარა — შებერვა
 მითოჩვარტილი — შედრეკილი
 მითოჩვარტუა — შედრეკა
 მიკაჭიფალი — მიმზიდველი
 მიკოკირილი — მიბული
 მიკოლაფირი — მიგარდნილი
 მიკონარგუა (მიკონარგუსუა, მიკოქოსუა) —
 დაღუპვა
 მიკონწყუალა — დალაგება
 მიკონჭაფა — მიკარება
 მიკოპონუა — მიყუდება
 მიკორთა — მობრუნება
 მიკორთელი — მიბრუნებული
 მიკორთო-მუკორთო — მიხრა-მოხრა
 მუკოქუნა — ჩაცმა (ტანსაცმლის)
 მიკონანაფა — მიკარება
 მიკოჭაბუა — მინქება
 მიკოჭანაფა — გახმობა
 მიკოჭოფუა — მიზიდვა
 მიკოხვილა — გაჭირვებაში ჩაგდება, საშ-
 ველის არ მიცემა
 მინ — ვინ
 მინალუ — შესასვლელი
 მინახარტექი — მონაწყვეტი, მონახეთქი
 მინი — ზოგი, იქით
 მინორაგვაფა — შეგდება
 მინორთა — გადაბრუნება
 მინორინა — ჩასიძება
 მინჯე — პატრონი
 მიოშუალი — მოსაქსოვი
 მიოხე — ამჩნევია
 მირსობა —
 მირყას — ბლომად
 მირცხალი — მკვირებელი
 მირძლი — ნოყერი
 მისალი — წარბანეული
 მიტაცარ — გამაღებით მირბის
 მიფში — მივდიოდი
 მიშა — ვისთან
 მიშაზალა — შეზელვა
 მიშალაფა — ბნედა
 მიშაღალა — შეტანა
 მიშაცუნაფა — შეყვანა
 მიშე (მიშახ) — შიგ
 მიჩანს — ჩემზე მეტი ხნისაა
 მიჭირინაფა — მილწევა
 მობძ — მომელის (მემკვიდრეობით)
 მოგვერდი — მონახევრე

ნანირზი — სანაძლეო
ნანტენჯი — გამოქცეული
ნანწყმა — დაპეზლება
ნანწყვი — ჩაქცეული
ნაჟირუა — ტყუპები
ნარდი — გაზრდილი
ნარენჯი — ნამყოფი
ნარზა — მიზეზი
ნარტენჯი — გაქცეული
ნარქაფი — ტყლაშანი
ნარქი — ყელი
ნარღი — სინანული, მწუხარება
ნარცი — გამოუიტული
ნასარჯელი — ნაშრომი
ნაფაზი — შთამომავლობა
ნაფსი — ცუდი შთამომავლობის
ნაფსუმა — შარდი
ნაფული — საიდუმლო
ნაფუნეფი — ხაჭო, ნადული
ნაცართი — ცოლეული
ნაშიბუ — ნაშოვნი
ნაშუა — ნაქსოვი
ნაჩა — ტერჯი
ნაჩიებუ — ნათქვამი
ნაჩინებუ — ნაცნობი
ნაცა — თამამი
ნაცაცხელი — ნაპერნკალი
ნაცხუა — დარტყმა
ნაძნეგ — სარგებელი
ნაწი — კუჭი
ნაჭარა — ნაწერი
ნაჭყოლოფუ — საჩუქარი, ნაწყალობევი
ნახა — ნაშობი
ნახანდი — ნაშრომი
ნახარი — ნაზოგვი
ნახელე — ნახელავი
ნახეჭეჭუ — შრომის ფასი, ხელფასი
ნახვნა — ქერქი
ნახვერი —
ნაჯა — ნაძირალი
ნგარა — ტირილი
ნგოლუა —
ნდუალი — ჩაფლობა
ნდლულაფა — დნობა
ნე — მაჭარი
ნელი — ლონე
ნეარ — მდორე
ნერჩი — საძირკველი, ფუძე
ნირუა — თრევა
ნოხუაფა — დაყნოსვა
ნოქირუა — საჭმლის ხარბად ჭამა
ნიგა — სათალი
ნინაბორეკილი — ენაბლუ, ბლუ
ნირგა — უსინდისო
ნირზი — დანძლევება
ნისორი — გობი
ნიჩგა — ტუჩნაშვერილი
ნიჩგალი — უშნო სახის
ნიჩვი — დინგი, პირი
ნკალუა — შეტენვა
ნკელუა — ლენვა
ნკორუა — ცოხნა
ნობი —
ნოდი — დამხმარე მუშები
ნოთე — ჩირალდანი
ნოლი — ღრძინი
ნორტყი — ცოცხალი ღობე
ნორჩალი — ქვეშაგები
ნოსა — რძალი
ნოსადი — ბიცოლა
ნოსოფი — ნაგლეჯი
ნოტყი — ნარდი
ნოღა — ღელე
ნოცელი — ტოტი
ნოცორი — ყრონტი
ნოჭური —
ნოჭირი — გაცვეთილი
ნოშქერი — ნახშირი
ნოქური — კვალი
ნოჭყვედი — ნაწყვეტი
ნოხი — ნაჭუჭი
ნოხირი — ნაპარავი
ნოხორი — ნამოსახლარი
ნოჭი — ნაძვი
ნტინა — გაქცევა
ნუზუ — ნაძვი
ნუზუონა — ნაძვნარი
ნინალა — სამსახური
ნე, ნძ — ნუ
ნენდგვ — ნისკარტი
ნეში — ნაგი
ნჩაფა — ხანის სიმეტე (მიჩანც — ჩემზე
მეტი ხნისაა)
ნჩხოლააფა — შეტაკება
ნძგუმა — კუჭის დაცლა
ნძვარე — ბინძური
ნძლილი — მწერის შხამიანი ისარი საკბე-
ნად
ნნალუა (მინის) — მინისძვრა
ნერილი —
ნნვირუა — გაპოხიერება

5

4

ნეტერი — აქტორი
ნეტერი — მაბეჭდლარი
ნეტერი — მაბეჭდლება, ჩაძირვა, და-
სერვა
ნეტერი — მაბეჭდლარი
ნეტერი — ჩაძირვუმალება, ჩაძირვა, და-
ძირვა
ნეტერი — დაპეზლება
ნეტერი — სწრაფვა, ჩეკარება
ნეტერი — გახედნა
ნეტერი — გამორწყვა
ნეტერი — ჯავრება
ნეტერი —
ნეტერი — ჯიქი
ნეტერი — მჭვარტლი
ნეტერი — ცურვა
ნეტერი — წინამდვივარი

۳

ობანძლაია —
ობინებე — ვენახი
ობირეში — სასიმღერო
ობიშხა — პარასკევი
ობონე — საბანაო
ობუათე — მზინიან ადგილი
ოგაფა — სახნისი, კავი
ოგაფური — გადასახადი
ოგაშალი — სახლის კუნძული
ოგვაჯე — ბუდე
ოგოლოფე —
ოდა — ფიცრული დიდი სახლი
ოდაბადე — სამშობლო
ოდგიში — სადგისი
ოდებელი — სადაცო
ოდო (ონდო) — სანამდის, სანამ
ოდუდალე — სათაური
ოდუდია — ძევლი სალოცავი
ოთიფური — სათიბი
ოთხონები — ოთხმოცი
ოკაკალი ქუა — როდინის ქვა
ოკარიე — საქათმე
ოკვანეში — საქანელა
ოკო — უნდა
ოკობანძლილი — დახლართული
ოკობორაზბილი — მოკაცული
ოკობორჯლიკელი (ობორჯლი
დალვლარჭნილი)
ოკოპათელი (ოკოძინელი) — გ
ბული
ოკოძინა — გაერთიანება
ოკოჟღარტილი —
ოკორთა — არეულობა
ოკორლვაფა — დაშლა

ოკოლუზუა — შექმუსხნა
ოკოშქუმალა — შეერთება
ოკოცალიორი — ნაცუნ-ნაცუნად დაჭრილი
ოკულა — შეერთება, შერწყმა
ოლგ — სავალი
ოლანი —
ოლასგრე — სალესავი
ოლაჭვათირე — ლაფარო
ოლე — თან, სიგრძე, საყვირი
ოლოკეტი — აზარმაცი
ოლონჭყეშე —
ოლური — სამგზავრო
ომათირე — სანაცვლო, შესანაცვლი
ომანდარაია — ჩქარი
ომანე — ბუნაგი, სორო
ომბარეში — საბერევლი
ომორდუალე — მოზარდი
ომორსებელი — გამოსაცდელი
ომოშური —
ომოჭყუდური — გათხოვილი ქალის მზი-
თევი
ომვა —
ონდეთ — ოდნავ
ონდვალე — საფლობი
ონდლე — შუადლე
ონდლური — სადილი, სამხარი
ონთხორუ — სასაფლაო, სამარხი
ონკირეში — საკირე
ონტებელი — გასაქცევი
ონტლე — ჯირკვალი
ონძილე — თევზის სამყოფი
ონწე — აკვანი
ონწყუ — ნაცეცეული ადგილი, ჩასაფლობი;
ეწყობა
ონჭირე — ვიწრო
ონჭუ — აღწევს
ონჭყაშე — სახედნი
ონჯალეში — მაღლარი
ონჯირუ — საწოლი
ონჯუა — საღამო
ონჯღორე — სირცხვილი
ონჯღორე დაგურე — შერცხვება
ოპოტიკაია — საჩხრეები, საფიქრალი
ოჟღარტალაა — რბილი
ორაგადე — სათქმელი
ორგია — ცურვა, მხარული
ორდო — დილა, ადრე
ორზა — ანთებ
ორზოლი — საგზალი
ორთა — ბუნება
ორთალი — გასაყოფი
ორთვალი — სახურავი
ორთინაფალი — საბრუნავი
ორთუ — სართავი, უშვება
ორთუმელი — სასოფუძლი
ორინჯი — საქონელი

ორეე —
ორკოლი — დოქი
ორეუ — აკლია
ორნა —
ორო — ჩრდილი
ორტვინი — ბოსტანი
ორტვინული — ბოსტნეული
ორტყაფუ — სარტყელი
ორქი — ორთქლი, სუნი
ორღალი (ორღე) — გუტანელი
ორჩანი — ეჭვანი
ორჩინელი (ორჩინეში) — მოხუცებულობა
ორჩუ — საჩვევია
ორჩხე — ქარქაში; ქვევრის გასარეცხი ია-
რალი
ორცა —
ორცხონჯი — საგარცხელი
ორწყე — ხედავს
ორხე — ძალის დასაბმელი
ოსარკალაა — ბრნყინავი
ოსარსალაა — მოწმენდილი, სწორი
ოსქალე — საფუტკრე
ოსოგოთე — ის. ირი ართო
ოსერშე — ვახშამი
ოსური — ქალი, ცოლი
ოსურია — ქალაჩუნა, ლაჩარი
ოსური — სქუა — ქალიშვილი
ოსურული — ქალური, დიაცური
ოსქებური — შესაბამი, საქები; შესაფერი
ოსქი — სალორე (ლორის გასამრავლებე-
ლი)
ოსქუ — შვენის
ოსხერი (ოსხირი) — საძირკველი
ოსხუნური — სარჩევი, გამორჩეული
ოთარე — ზურგი
ოთარჩხაფუ — სანადირო ადგილი
ოთეტაშე — საჩეჩელი
ოთაფაფუ — ადგილი, სადაც ყოველი ჯუ-
რის ხალხი იყრის თავს
ოფორალი — თავსაცობი
ოფურჩე — საბძელი
ოქალარი — სათქმეული
ოქამფულაა —
ოქართე — შემოღობილი ადგილი
ოქოსალი — ცოცხი
ოქუმი — ნისქვილი
ოღ (თავი) — აარიდა
ოღალე — ტვირთი
ოღაფულა — საღებავი
ოღილოჟაა —
ოღორანთე — საღმრთო
ოღურალი — სასიკვდილო
ოღურინაა — ცაბრუტი
ოქალეში — საყელო
ოცილური — საკლავი
ოცა — დიას

ოცოფარე — ნაყოფიერი
ოცულები — კისერი
ოცნე (ოცვანე) — ყანა
ოცუჯე — საყურე
ოშაგოშა — ხანდისხან, ალაგ-ალაგ
ოშფა — ასკეცი
ოშტეში — ულვაში
ოშურეთი — საიქიო, სულების თავშესაყარი
ოშქარი — შუათანა
ოშქაშე — საშუალო
ოშქვართალაია —
ოშქურანჯი — საშიში
ოშხომ — დასჩემდა
ოჩამთარაია — სასიარულო
ოჩამინაია — მკბენარი
ოჩამურე
ოჩაჩუე — საცეხველი
ოჩე — დიდი ყანა
ოჩეგეჩვე — ახალი ყველის შესანახი
ოჩი — ვალი
ოჩოკოჩი — ტყისკაცი
ოჩხო — ფორჩხო — არეულ-დარეული
ოჩხილეტი — მოლიპული
ოჩხომე — სათევზე
ოჩხომელი — სათევზაო პატარა ნავი
ოციმუ —
ოცქვაფური — საქები
ოწმახ (ოწმახოწმხ) — წინდაწინ, წინათ,
უწინ
ოჭალი — საკერავი
ოჭიში — ზურგი, იმედი
ოჭე — სჭრის
ოჭვალი — დასაწვავი
ოჭვაშე — შანთი
ოჭკადგრე — სამჭედლო
ოჭკომალი — საჭმელი
ოჭკორიო — ხვრელი კედელში
ოჭნახუ — საწნახელი
ოჭოროვე — ნესტიანი ადგილი
ოჭუმარე — დილა
ოხანდილე — საშრომი
ოხარჩალაია — ჩანჩქერი
ოხვამალი — დასალოცი, სადლეგრძელო
ოხვამე — სამლოცველო, საყდარი
ოხე — ამჩნევია
ოხოლე — სამხიარულო
ოხოლეთ — სამხიარულოდ
ოხოლასქირი — მაზლი (ცოლისძმა ან ცოლისდა)
ოხორი — სამოსახლო
ოხუშალი — ფოცხი
ოჯიმოლი — სამარილე
ოჯიჯე — ბადე

(გაგრძელება იქნება)

მარგო ფონიავა — 80

ଶ୍ରୀକୃତ୍ସମ୍ବନ୍ଧ

დედულეთო, დედასავით
შეუცვლელო, ჩემო,
სულს მუდამ რომ ეფინები
მაგრილობდელ ჩეროდ.
გულში გიკრავ აქაურო
მინდორო და ველო,
მდინარევ და ნაკადულო,
შეკავ ძველის-ძველო,
ყოველ ხის ძირს დაგიკოცნი
დედულეთო, ჩემო.

მაგნოლია

შენი ნასახლარი, თუა,
არ მგონია,
რომ არ იდგეს ბაღში
ძველი მაგნოლია.
მთრობი სურნელება

დღემდე გაჲყოლია.
ვზივარ ჩემთვის მარტო...
უკირს... მაგნოლიას.
ხმას რომ აღარ ვიღებ,
ნეტავ, რა ჰგონია.
რაზე ფიქრობს ახლა...
მუნჯი მაგნოლია.
ალბათ, ლამაზ წლებზე,
დროს რომ გაჲყოლია...
ალბათ, უსასრულო,
რომ გვაქეს საგლოვია.
ან აქ ჩემი მოსვლა
რაღა სანდომია,
მარტონი ვართ ბაღში
მე და მაგნოლია.
დღეს ასეთი შძიმე
სხვა დროს არ მქონია:
— სულის დაობლება
აპა რა გვინია...
ამოლერლა ბოლოს
ჩემად, მაგნოლიაშ.

1000

ჩვენი წისქვილი, წისქვილი ძველი,
ზამთრის გრძელ დამეს საფეხვავი ბევრი,
სათქმელიც ბევრი...
შპუტავი ჭრაქი, კერის ცეცხლი,
სმენადცეული გოგონა — ცელქი,
ზღაპრეთ ხშირად აცრემლებული,
ასევე ხშირად ამხედრებული,
ნათევებს ფეხდაგება ადევნებული,
ხშირად თავისითვის ჩაფიქრებული,
ბებოს კალთაში ჩაინიებული,
მაგრამ ძილშიაც ახირებული...

ମୋହନ ପାତ୍ର

სიცოცხლევ, ვერ ვთქვი მე შენზე ოდა,
ვერა და ჩანგი ვერ ვახმიანე,

შენით მონუსხულს მიკვირს საიცრად,
სხვას რომ ფიქრობდა ვესპასიანე.
ვიცი, დადგება ჟამი გაყრისა,
ვერ შეგელევი, დავიგვიანებ,
„სიკვდილი რაა? ნუ აზევადებთ“, —
ს როგორა სთქვა ვესპასიანე!
იმპერატორი ძლიერი რომის
არ იკარებდა შიშის იარებს,
„იქნებ სიკვდილსაც სიცოცხლე ერქვას“,
ნეტავ, რადა სთქვა ვესპასიანე?
ალბათ, სიკვდილზე გაიქილიკა,
ვერა, მის აზრებს ვერ ვიზიარებ,
მე არ მეტმობი, სიცოცხლევ ჩემო,
რაა უნდა ის თქვას — ვისპასიანემ.

* * *

დღეს ლავადის ცა მკრთალია ფერად,
როგორც გრანელის უპენი ფიტრი,
როგორც ზამთარში ღამის ბურუსი,
სიმარტოვეში სიკვდილზე ფიქრი,
რომელიც დარღად თან სდევდა პოეტს
და უკუნელეო რომ ჰქონდა შიში.
გაშვებულა ლურჯი აპრილი
და ლავადის ცაც ძაძებში ირთვის,
ცად აღარ ფრენენ ანგელოზები
და ღვთისმშობელი ცრემლებად იღვრის,
მგლოვიარეა ქართული ზეცა,
ასურ კველობის რომ ბრუნას ნისკო.

ჭადრები იტყვიან...

საკუთარ მინისტერის,
საკუთარ ენისტონის,
საკუთარ ერისტონის,
მის გადარჩენისტონის
ქართველნი ოდითგან,
ოდითგან იბრძვიან,
ვალს ერისშვილურს,
მამულისშვილურს
წმინდად იხდიდნენ
და წმინდად იხდიან.

6

5 ←

სუსკელგან გაიგეს,
სუსკელგან იციან —
დღეს საქართველოში
თუ რისტვის იბრძვიან,
რომ საქართველოსთვის
ერთგული შეიღები
სანთლებად იწვიან
და სისხლად იღვრიან.
დღეს ყველგან იციან,
კარგადაც იციან —
ახალგაზრდობა, დედები, მამები
საქართველოსთვის ავტებობის უამს
ერთ მუტტად შეკრული,
თუ რისტვის იბრძვიან,
თუ რისტვის იღვრიან,
თუ რისტვის იწვიან.
დღეს, საქართველოში
მომხდარ ტრაგედიას
ერისტვის ბედისგან
დაცინვად გვითვლიან...

სისხლი სდის რუსთაველს
და მის ქაფენილზე
სირცხვილით სანთლები
ცრემლებად იღვრიან.
გამზირზე ამაყი,
გულდონჯი ჭადრები
დღეს, გულამლვეული
ბოლმისგან იხჩივიან...
ყველაზე ნამდვილი,
ყველაზე მართალი
მკერდაჩეხილმა
ჭადრებმა იციან...
დღეს, იმ ჭადრებივით
მეც — გულდასერილი,
ამაყად გავძახი,
რაც ცრემლით მითქვა —
რომ საქართველოში,
რომ საქართველოსთვის
ჭალები კი არა, ჭადრებიც იბრძვიან...
ეს ჩევი ჭადრები —
ქართული სინდისით,
მოვა დრო, სიმართლეს,
სიმართლეს იტყვიან
და ამ სიმართლით
და მხოლოდ სიმართლით
გადაგვარჩენენ და დაგვიხსნიან...

1989 წ. აპრილი

ისევ, ისევ დედულეთს

მეც მეთქმის შენთვის ჩემი სათქმელი,
მეც ვარ ქაჩის ერთი სანთლი,
დიდი ნათებით ვერ გაგაკვირვებ,
რაც ვარ, ესაა ჩემი ნათელი.
დედაო ჩემო — ასე გინოდებ,
რაა დედაზე ტებილად სათქმელი,
მე მის სიყვარული მისი სახურცული
შენ გეფერები მისი სახელი.
ამიტომ მეთქმის შენთვის სათქმელი,
მეც ვარ ქაჩის ერთი სანთელი,
რომელიც ტევრეკ

ცრემლად დავმდნარგარ
არა თვალთაგან, გულით — ნადენით.
ყველაზე წმინდა ქვეყნად რა არის —
თუ არა დედის გული ნათელი,
ისევ წმინდა ხარ შენ, დედულეთო
და გულში გიკრავ დედის სახლით.
შენ არაფერმა არ გაიკვებებ
ვით სასოფლავი, ხატი, სანთლი,
სულის სიმშეიდებ შემორჩი,
ვით დედის სახის ღიმი ნათელი.
მეც მეთქმის შენთვის ჩემი სათქმელი,
მეც ვარ ქაჩის ერთი სანთელი.

„სამარგალო გვალო შხვარე“

სამეგრელოში ოდა-სახლები —
ოცნებასავით მიმოფანტული,
ნაკადულების ისმის დუდური,
როგორც სიმღერა — ძველი მაყრულის.
ჩემი ლაკადა — ზურმუხტისფერი,
პატარძალივით სათნოდ მორთული,
სვეტებიანი და ტანმალი
თაღ-ქონგურებით ამოქარგული.
დაგატკბობს ნანა ბელქანიასი
ჰანგები, კითარუ ზეცით მოსული,
„სამარგალო გვალო შხვა რე ნანა“,
არავითარი ახალ-მოდური...
სულის ჩამწვდომის სხვა სიმღერებიც
გამსკუთრებით, ძველი კოლექტი
გულში ვერ ვიტევ, არ ვთქვა ხმამალდა —
სულ სხვა, სულ სხვა ნანას ჩონგური.
ჩენს სალხენად სულ გემლეროს, ნანა,
„სამარგალო გვალო შხვა რე ნანა“,
მინდა მეტი მოგეფერო, ნანა,
სქინ სქამ ხონარ ქუგულე, ნანა.

დამილოცნიხარ

ჩემო ობუჯო, ოდითგან მოგსდგამს
ნიჭიერ გენთა უხვი კრებული,
კვლავაც იხარინ შენმა ნერგებმა,
გაგრძლებს მოდგმა ჩინაპრეული.
დიდი ლეონი, ნიკოლოზის და
შოთა მესხისა ახლად ქცეული,
მეტის შემძლები ხვალინდედ დღისთვის,
დღეს ამათით ხარ პატივდებული.
ნიჭი შენს ძარღმი იღითგან ფეთქას,
იგი შენს სისხლში შენახულია,
როცა ვლინდება სრულად,
განა კამათას ვლილი შელახულია.
ზო, და ძერიფასო, ქონება შენი
გამოაჩინე, წლებით ნამალი,
მიეც შენს მამულს, შენს საქართველოს
ნიჭიერებით სავა ნამრავლი —
სავა სიკეთით, ბედნიერებით,
შრომისმოყვარე, ალალ-მართალი.
ვინ დაუდგება შენს სიძლიერეს,
ან რამ დაგრეული მტრების ლახვარი.
ქიაჩის გავეგობებ ხელაპრობილი —
აზერთდეგა ტალღად შენი ნამრავლი,
ძალა ნიჭისა, ძალა სიკეთის
მოგარდეს ისე, ვით ნიადვარი
ყველა კუნჭულში, სიოდ კი არა,
ვითარცა ქარი, ვითარც გრიგალი.
ბარი აგევსოს ახალმოსახლით,
ბევრმა დაიდგას მთაშიც სახლო-კარი,
დედის სამშობლო, დედის სახლი ტებილო,
არ დატერდეს არსად აკვანი,
დამილოცნიხარ დედისვე გულით —
ოყავ უკვდავი, იყავ უკვდავი...

მეგრული „ჩელა“

გულსვე მივცემ გულისათვის
ცრემლი ვიწც ვერ შეიჩრა,
ვიწც რომ გრულდება დაიღვარა
მოისმინა როცა „ჩელა“.
„ჩელა“ — მართლაც საარაკო
დიდი მოთქმა თუ სიმღერა,
ლაკადიდან რომ მოედო
მთელ ქვეყანას ნელა-ნელა.
და გაისმის ყველგან სევდით
დაბალ ხმაზე — „აშო ჩელა“,
ჭურიშიც, ნაბადაშიც
გამონათდა, აღარ ბერელა,
ნეტარ დლეები ტიანე
„იშო ჯაგა, აშო ჩელა.“
დღეს სადარდო მე მაქვს უფრო,
ნუთუ ჩემი არა გჯერა,
სხვისი შერთვა განუზრახავს
ჩემს სიყვარულს, ჩემი ჩელა,
კოლხიდაშიც, ლაკადაშიც
შენთვის არა, ჩემთვის ბერელა,
„სი უზონჩხე, სი უგურე“,
არ მიბრალებ განა ჩელა?
ჩემს ულელსაც რომ შეგა
ვერ მიშველი ანი, ვერა,
„სი კისერი ელაფირი,
სი უგურე, სი ჩერჩელა,
ჯარით ვორექ ნდლულაფირი“
შემიბრალე, ჩემო ჩელა...

მრავალუამიერ...

ღმერთი ნუ მოშლის ჩინაპართ კერას,
ქართულ სინდისს და ქართულ სიმღერას.
ლოცვა-კურთხევა ვაზსა და ყანას,
ბუხარის აკვანა და იგანანა.
ლმერთი ნუ მოშლის ოჯახის სტუმარს,
ქართულ ნიჭასა და ქართველის უნარს.
მრავალუამიერ ჩევებს ქართულ სუფრას,
სუფრის თამადას — ოჯახის უფალს.

თბილისის ღამე

ტრამვაი რეკას ჩევეული რიხით,
და მოაქს ძეველს თბილისს ეშია,
მოელ ქალაქს სძინავს... ნეტავ, რა დროა?
ალბათ, თუ არის საარა და ეშის.
მძივად ასხმელი ლაბდინგაზი
ცეცხლად ინგან, ვით დანაკვესი,
დგას ქართვლის დედა ფხიზელი თვალით,
ხმალი უჭირვეს პირდანალესი.
მტკვარიც ჩევეული დუდუნით მოპერის,
არ ჩაუმუხლავს მას თავის დღეში,
თბილის ქალაქის დასახატავად
გზა გაუკალავს კლდესა თუ ღრეში
და გორილილია ნაკიდიაზე
მშენებილი ინგანით მოქნილი — ნელში.
მთამინდას ნისლი ეალერსება,
თეორ ნაბადშია თბილისის მშენებისი...
ამ ღმერს როგორ მოუხდებოდა
ნიკალას ფუზე და ტატოს ღექსი...

სამშობლოვ!

სარკმელში შუქი შემოილვარა
და სურნელება ვარდთა, მდელოთა,
ეს მშობლიური სურნელი, ალბათ,
მთვარეს გამოჰყავა საქართველოდან.

სარკმლით გამოჩნდა სილუეტები
მთა-გორების და ლამაზ ფერდობთა,
ეს სილამაზი, ალბათ აქ მოვარებ
ჩამოიტანა საქართველოდან.

შორი მგზავრობით გადაქანცული
მთვარე კარგა ხას შენი-ჩემობდა,
ბოლოს მომაგო სუსკელაფერი,
რაც წამოილო საქართველოდან.
იმ დღიდან იმა ვარ სარკმელთან მთვარეს
ხან მე ველოდი, ხან ის მეღოდა,
თხუტეტები დამეტე ერთად ვათიერ
ჩამოსული ბერდა.

სამშობლის შენ საიდო მათვარები

სამშობლის შენ ს

უკვე 110 ლეისაა!

**კინორეჟისორი
ნიკოლოზ
შენგელაია**

ნიკოლოზ შენგელაიას განახლებული სახლ-მუზეუმი მშობლიურ ობუჯში, რომლის აღდგენა მოხდა ცნობილი კინორეჟისორების, ძმების — ელდარ და გიორგი შენგელაიების ინიციატივითა და ძალისხმევით!..

(მასალები ნიკოლოზ შენგელაიას ცხოვრებასა და შემოქმედებაზე იხილეთ „ნოვიზურის“ მორიგ ნომერში).

სალომე ხარებავას ფოტო.

ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის გამგეობის სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა განყოფილებამ ჩაატარა „სტუდენტური არდადეგები — 2013“.

ღონისძიებაში ჩართული იყო 100-მდე ახალგაზრდა. ჩატარდა, როგორც სპორტული, ისე ინტელექტუალური თამაშები. გვქონდა პოეზიის საღამო, სადაც მოხდა ახალგაზრდების ნიჭის გამოვლენა.

სტუდენტებმა წაიკითხეს საკუთარი ლექსები. განსაკუთრებული ნიჭით გამოირჩეოდა ქ. ზუგდიდის შ. მესხიას სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი მათე ფიფა. კულტურის სამსახურს გაგვიჩნდა სურვილი, მკითხველისთვის გაგვეცნო ახალგაზრდა პოეზის ლექსები.

კუსურვებთ ნიჭიერ ახალგაზრდას წარმატებებს პოეტურ გზაზე.

ოლღა შამუგია,
ნალენჯიხის მუნიციპალიტეტის გამგეობის
სპორტისა და ახალგაზრდობის
საქმეთა განყოფილების სპეციალისტი

სვეტიცხოველი

აქ არ არსებობს წმინდანი ხალხი, ირგვლივ საბნელე და შავი თალხი, მზავრობას მიაქვს ბედკრული მინა, საწმინდე იყოს ქვეყანაზე, მხოლოდ ეს მინდა. აქ მზავრობაა, მასთან მიღიან, აქ ხომ ყველაფერს ოცდაათ ვერცხლად ყიდიან, თითქოს, ჩაეშვა ჩვენი სიწმინდე სადაც ბურუსში, მას ვერ ხედვენ, რომ ეშვებიან ცეცხლის უფსკრულში. თეთრია მხოლოდ საოცარი სვეტიცხოველი, მხოლოდ შველას მე, უფალო, შენგან მოველი, სვეტიცხოველი საუკუნის გახდა ქმილება, იქ ხომ სიწმინდე მხოლოდ უფლისგან აღარ ვლინდება. სვეტიცხოველში აშენებულა თურმე შორენა, ეს, ხომ ის არის, ზეციური ღვთისგან მოვლენა. იქ თურმე შავი მონა ახლოს მოექრათ, ამას ფიქრობდნენ არსაკიძისთვის მკლავი მოექრათ. მან ააშენა საოცარი ღვთიური სახლი, არ დაუფასეს თვით საოცრება, რომ იყო კარგი, ფარსანი იყო თვით ეშმაკის სახლის მწმინდავი, გიორგი რომ არა, ვერ გახდებოდა წერის მჩხიბავი.

ჩემი ფიქრები უწინდებურად ჩაეშვა ზღვაში, ჩემი კამით და ჩემი მუზებით მე ვზივო ნავში, ბობოქარ ტალღებს უერთდება ჩემი ფიქრები, მე ასე ვფიქრობ, აღბათ, უშენოდ აღარ ვიქნები. პოსეიდონი გამიბრაზდა მუზების გამო, აღბათ, მედახის მე ის შორიდან შენ ჩემთან წამო, ქალთვების ვხედავ თვით საოცრებას, ნაზს და ელვარეს, ჩემს ირგვლივ ვხედავ მარტო ლურჯ სივრცეს, ძლიერ მღლევარეს. ამ ლურჯ სივრცეში მე დავკარგე შენ სხეული, რამდენ ხანს დავრჩე შეა ზღვაში მარტო, ეული, უკვე მე ვხედავ დიად ზევსს და მომაკვდავ არეს, უცბად დავკარგე მიმართულება და ვერ ვაგნებდი ვერსაით. ჩემთვის არ არის არც ქალთვებზა და არც ქალღმერთი, უკვე არაფერს თვით, არაფერიც არაფერს მიცნობს, უკვე ვერ ვხედებ ჩემი თავის მე ძლიერ მხარეს. აღბათ, გაუშვებ ჩემს მოსაძებნად იალქნით ნავებს, რადგან ვიპოვვე უკვე ქალღმერთი, და ისიც ვიცი, საითა ჩრდილოეთი, თუგინდ სამხრეთი, ჩემი ფიქრები ფიქრებს აღარ ჰგავს, — გამდნარი ზეცა თავზე დამტირის.

მანანა კაკაჩია — 55

55 წლის იუბილეს ვულოცავთ ობუჟის საჯარო სკოლის პედაგოგს, მათემატიკის მასნავლებელს, პოეტსა და პროზაიკოსს მანანა უორშის ასულ კაკაჩიას!

მანანა კაკაჩიამ შთამომავლობითი გენების წყალობით, ადრეულ ასაკშვერ, თამამად შეაბიჯა პოეზიისა და პროზის საოცარ სამყაროში.

მისი ლექსები და მოთხოვები არა-ერთხელ გამოქვეყნებულა რაიონულ და რესპუბლიკურ პრესის ფურცლებზე. იგი საოცარი ნიჭიერებით გამოხატავს სულის მიერ განცდილ სიხარულსა თუ

ტკივილს საკუთარ ლექსებსა და მოთხოვებებში.

პოეტური კრებულის — „რითმებად ფიქრი გაბედე“ ავტორია. გამოსაცემად გამზადებული აქვს მოთხოვებათა კრებული, რომელიც ელის გამომცემელს.

ობუჟის საჯარო სკოლის პედაგოგური კოლექტივი გულითადად ულოცავს ქალბატონ მანანას ამ ღამაზ იუბილეს და უსურვებს ჯანის სიმრთელეს, დიდ სიყვარულსა და სიხარულს თავის შესანიშნავ იჯახთან ერთად და შემდგომ ნარმატებებს პედაგოგიურ მოღვაწეობასა და შემოქმედებით საქმიანობაში!

თქვენ რჩეული ხართ,
უფლის რჩეული!

ბატონ მამანტი ძაძამია

„ჩემო ნაცრისფერო სამეგრელოვ, —
ჩემო ღვთაებრივო სულო!“
გ. კალანდია.

მითავს გრიგორი ხეთებებას და ღრმა წევარამებს გამოღწეული, მოაქუამდე მოედინება ლამის ღვთის კბილა ენა მეგრული.

ყრმობის წლებიდან მომდევს ჩვენება (ვერ ამოვდევი ამ ფიქრს ლაგმი): მეგრულ ენაზე მუსაიფობდნენ ედემში, ხის ქვეშ, ევა, ადამი.

ღმერთმა დაუდო დასტურ სათავე, მიტომაც არის ასე ძალუხვი (მავანთა სურვილ კვლავ გაანბილებს — საუკუნეებს მუხლს არ ჩაუხრის)!

... და არსებობის ამ გრძელ მანძილზე ზოგა უხამაშა წინა არგუნა, ბევრმა კი თბილად მიიყვავილა, მოეფერა და მოესალბუნა.

მაგრამ ღაციცი და გულის სითბო, მონიცება და ზრუნვა კეთილი, თავგამტება და რუდუნება, ასე დიდი და გამოკვეთილი.

თქვენ რომ შესძელით ასულთან ერთად, საოცრებაა, ჯერ არანახული, მეცნიერისთვის — დიდი გმირობა, სრული ტრიუმფი, დღესასწაული!

დღემდე მეგრულად რასაც აუღერებს სულჩადგმული თუ სულჩაუდგამი, აღნუსხო ისე, აღარ გამოგრჩეს არც ერთი ხმა და არც ერთი ჩქამიც...

მერწმუნება, უნდა გქონდეთ მარჯვენა ლოდის მეოდაც უფრო ძლიერი, მაძიებელი დინჯი გონება, ფართო ცოდნა და თვალსაწიერი.

თან — სიყვარული უკიდეგანი, გზის გამგნები და გამნათებელი, უნდა გწყალობდეს არსთა განმრიგე, ნიჭის მონესე და გამგებელი!

თქვენი წიგნები — თავმოსაწონი, ფრთხის მოქნევა და აღმაფრენა, თქვენი წიგნები — დიდი საბუთი ჯიშის და მოდგმის გადასარჩნად!

თქვენი წიგნები — ფოლიანტები — გულს აღაზნებას და სულ აცისკროვნებს, ნეტავ, ბევრი შვას დედამ თქვენგვარი ერის სარანგი და მციხოვნე!

აღმართეთ ძეგლი ლიბოურყევი, ცამდე ასტყორცნებთ კოლხთა დიდება, თქვენი ნენარი, ახლაც ბრნებინვალე, მერმისში უფრო გამობრნებიდება!

ეს რა უდრევა ნება გქონიათ, სული უტენა, რწმენას შერთული, ეს რა მენებარე გული გქონიათ, სიკეთისათვის აფეთქებული?

რა ტიტანური მხრები გქონით, ამ უსამეტო ტვირთის ამწევი, ღმერთმა ნათელში გიმყოფოთ მარად, ვინც იყო თქვენი აკვინის დამწევი!

ბედნიერება, ამაზე მეტი, აღბათ, მნელია ნორმისადგენად, და ღვანლიც, თავად უზენაესთან კაცის ღიაციხების ნარმოსაწინად!

თქვენ რჩეული ხართ, უფლის რჩეული, უხვად გადმოგდით ცით მისი მადლო. დრომ თქვენთვის უკვე აზრი დაკარგა, აღარ გაუვა თქვენს სახელს ყავლი!

რევაზ სალია.

6 თ ჯ ი ხ უ რ ი

რედაქტორი — ვალერი ძაძამია

„ნოვიზურის“ მისამართი:

ნალენჯიხა — ობუჟი. ლეო ქარების №37.

ტელ: 591 91-32-89; 790 87 83 94

გამოცემა 2005 ლეის მეტობიდან

ანყობა და დაკაბადონება — თეა მიშველია

ტელ: 555 49-22-07